

Subcutane injectie

Ouderinstructie
Een subcutane (onderhuidse) injectie
geven aan je kind

Subcutane injectie

Wat is Ouder- en Kind Educatie (OKE)?

Het programma Ouder- en Kind Educatie (OKE) heeft als doel ouders, jongeren en zorgprofessionals te ondersteunen in het (aan)leren van diverse verpleegtechnische handelingen. Het educatiemateriaal is ontwikkeld voor ouders/verzorgers én voor jongeren die zelfstandig een handeling willen kunnen uitvoeren. De inhoud is vastgesteld met medewerking van ouders en tieners, kinderverpleegkundigen, kinderartsen en medisch pedagogisch zorgverleners uit de academische kindercentra en (kinder)thuiszorgorganisaties.

Waarom deze ouderinstructie?

Je hebt samen met de arts en de verpleegkundige besloten om je kind zelf een subcutane injectie te geven. Deze handeling gaan wij je leren. In deze ouderinstructie geven we je informatie over alles wat er komt kijken bij het geven van een subcutane injectie. We leggen de handeling stap voor stap uit. Na het lezen van deze ouderinstructie weet je hoe je de handeling moet uitvoeren. Wanneer we in de tekst spreken over je kind, bedoelen we daarmee ook het kind dat je verzorgt.

De handeling

Een injectie is het inspuiten van een vloeistof door een dun naaldje. Bij een subcutane injectie wordt een opgelost medicijn in het onderhuidse weefsel gespoten tussen de huid en de spieren. Dit gebied heet de subcutis, vandaar de naam subcutane injectie. Deze injectie zorgt ervoor dat het medicijn langzaam in het bloed wordt opgenomen.

Welke spullen heb ik nodig?

- Voorgeschreven medicijn
- Medicatielijst
- Emla crème® + afplakpleister (alleen als je kind behoefte heeft aan verdovende crème)
- Onsteriele gaasjes
- Alcohol 70%
- Pleister
- Afvalbak
- Naaldencontainer

Als het medicijn in een ampul zit:

- Steriele opzuignaald met filter. Dit is de naald waarmee je de medicatie uit de ampul opzuigt. Het filter zorgt ervoor dat er geen glasdeeltjes opgezogen worden.
- Steriele spuit.
- Steriele injectienaald. Dit is de naald die je gebruikt om je kind te injecteren.

Als het medicijn in een flacon met rubberen dop zit:

- Steriele opzuignaald. Dit is de naald waarmee je de medicatie uit de flacon opzuigt.
- Steriele spuit.
- Steriele injectienaald. Dit is de naald die je gebruikt om je kind te injecteren.
- Zo nodig een oplosmiddel.

Als het medicijn in een kant en klare spuit is afgeleverd:

- De kant en klare spuit.

Hoe voer ik de handeling uit?

Vorbereiding

- Was je handen met water en zeep, of gebruik handenalkohol.
- Pak zo nodig de Emla crème® en de afplakpleister.
- Bepaal de injectieplaats (zie aandachtspunten), breng daar de Emla crème® aan en plak dit af met de afplakpleister. Doe dit één uur voor de injectie.
- Maak de tafel schoon en leg alle spullen klaar.
- Controleer het medicijn:
  - o Is het dezelfde medicatie als die de arts heeft voorgeschreven?
  - o Is het de juiste hoeveelheid?
  - o Is de medicatie niet over de datum?
  - o Geeft je de medicatie op het juiste tijdstip?

Als het medicijn in een ampul zit:

- Breek de ampul open met een gaasje als bescherming voor je vingers.
- Open de steriele spuit en de steriele opzuignaald met filter.
- Zet de steriele opzuignaald op de steriele spuit.
- Haal de dop van de steriele opzuignaald.
- Houd met één hand de ampul vast en doe met de andere hand de opzuignaald in de ampul en trek het medicijn op.
- Verwijder eventuele luchtbelletjes uit de spuit door de spuit verticaal te houden, voorzichtig de stamper van de spuit naar boven te schuiven totdat je een druppel medicijn uit de naald ziet komen. Als dan nog luchtbelletjes aanwezig zijn, dan kan je de stamper van de spuit eenmaal voorzichtig 0,5 cm terugtrekken en met de vinger zachtjes via de wand van het spuitje tegen de luchtbel tikken. Vervolgens de stamper van de spuit weer voorzichtig naar boven schuiven, totdat je een druppel medicijn uit de naald ziet komen.
- Zorg dat de afgesproken dosering van de medicatie in de spuit zit.

Als het medicijn in een flacon met een rubberen dop zit:

- Neem een gaasje en doe hier alcohol 70% op.
- Maak de rubberen dop schoon met het gaasje met alcohol en wacht 30 tellen. Dan is de desinfectans opgedroogd.
- Open de steriele spuit en de steriele opzuignaald.
- Zet de steriele opzuignaald op de steriele spuit.

- Haal de dop van de steriele opzuignaald.
- Prik de opzuignaald met spuit door de rubberen dop.
- Houd met één hand de flacon vast en trek met de andere hand het medicijn op.
- Trek wat meer medicatie op, zodat je de steriele injectienaald kan vullen.
- Verwijder de opzuignaald en gooi de naald in de naaldencontainer.
- Plaats de injectienaald op de spuit .
- Verwijder eventuele luchtbelletjes uit de spuit door de spuit verticaal te houden, voorzichtig de stamper van de spuit naar boven te schuiven totdat je een druppel medicijn uit de naald ziet komen. Als dan nog luchtbelletjes aanwezig zijn, dan kunt je de stamper van de spuit eenmaal voorzichtig 0,5 cm terugtrekken en met de vinger zachtjes via de wand van het spuitje tegen de luchtbel tikken. Vervolgens de stamper van de spuit weer voorzichtig naar boven schuiven, totdat je een druppel medicijn uit de naald ziet komen.
- Zorg dat de afgesproken dosering van de medicatie in de spuit zit.

Als het medicijn moet worden opgelost met een oplosmiddel:

- Neem een gaasje en doe hier alcohol 70% op.
- Maak de rubberen dop van de flacon met het medicijn schoon met het gaasje met alcohol en wacht 30 tellen. Dan is de desinfectans opgedroogd.
- Open de ampul met het oplosmiddel.
- Open de steriele spuit en de steriele opzuignaald.
- Zet de steriele opzuignaald op de steriele spuit.
- Haal de dop van de steriele opzuignaald.
- Houd met één hand de ampul met oplosmiddel vast en doe met je andere hand de opzuignaald met spuit in de ampul. Trek het oplosmiddel op.
- Prik de opzuignaald door de rubberen dop van de flacon en spuit het oplosmiddel in de flacon.
- Schud de flacon tot het medicijn is opgelost.
- Houd met één hand de flacon vast en trek met de andere hand het medicijn op.
- Trek wat meer medicatie op, zodat je de steriele injectienaald kan vullen.
- Verwijder de opzuignaald en gooi de naald in de naaldencontainer.
- Plaats de injectienaald op de spuit .
- Verwijder eventuele luchtbelletjes uit de spuit door de spuit verticaal te houden, voorzichtig de stamper van de spuit naar boven te schuiven totdat je een druppel medicijn uit de naald ziet komen. Als dan nog luchtbelletjes aanwezig zijn, dan kunt je de stamper van de spuit eenmaal voorzichtig 0,5 cm terugtrekken en met de vinger zachtjes via de wand van het spuitje tegen

de luchtbel tikken. Vervolgens de stamper van de spuit weer voorzichtig naar boven schuiven, totdat je een druppel medicijn uit de naald ziet komen.

- Zorg dat de afgesproken dosering van de medicatie in de spuit zit.

Bij een **kant en klare spuit** bevat de spuit een belletje lucht. Dit niet verwijderen. Deze luchtbel zorgt ervoor dat tijdens het injecteren de volledige hoeveelheid vloeistof uit de injectiespuit gespoten wordt.

Uitvoering

- Was je handen met water en zeep en droog deze goed af, of gebruik handen alcohol.
- Ontbloot de injectieplaats.
- Verwijder de eventueel aangebrachte afplakpleister en de Emla crème® met een droog gaasje.
- Verwijder de beschermhoes van de naald en doe deze in de afvalbak.
- Pak met één hand een brede huidplooi op, met de andere hand houd je de spuit vast.
- Bij een kant en klaar spuitje brengt je de naald in een hoek van 90 graden in de huidplooi.

- Bij een zelf klaar gemaakte spuit breng je de naald in een hoek van 45 graden in de huidplooi.
- Houd de huidplooi vast.
- Spuit de vloeistof langzaam en regelmatig in.
- Trek de naald uit de huid als alle medicatie geïnjecteerd is.
- Stop de kant en klare spuit in de naaldencontainer of verwijder de injectienaald van de spuit en doe de naald in de naaldencontainer.
- Druk de plek zachtjes af door een gaasje op de insteekopening te houden.
- Plak eventueel een pleister.

Afronding

- Bespreek met je kind hoe het gegaan is. Bekijk samen of het nodig is de handeling voor een volgende keer aan te passen.
- Ruim de materialen op.
- Was je handen met water en zeep, of gebruik handenalkohol.

Aandachtspunten

Injectieplaats

Geschikte plekken om te injecteren zijn:

- In het midden van de buitenkant van het bovenbeen.
- Het gebied naast en onder de navel (houd minimaal 2 cm afstand van de navel).
- In het bovenste, buitenste deel van de billen.
- In het midden van de buitenkant van de bovenarm.

Wissel de plaats van de injectie af, bijvoorbeeld linkerkant en rechterkant. Maak eventueel een schema zodat je een geheugensteuntje hebt voor de afwisseling van de injectieplaats.

Injecteer nooit in:

- Verlamde ledematen of ledematen met trombose.
- Door vocht gezwollen gebieden.
- Plaatsen met een rode of blauwe verkleuring en/of in moedervlekken.
- Plaatsen die ontstoken of pijnlijk zijn.

- Een geopereerd gebied.
- Een gebied met wondjes of eczeem.
- Het gebied rond een stoma.
- Litteken weefsel.
- In armen of benen met een infuus of een shunt.

Hygiëne en houdbaarheid

Als de handen worden gewassen met water en zeep, dan moet hierbij gebruik worden gemaakt van zeep in een pompje en papieren handdoekjes. Op een stuk zeep en in stoffen handdoeken kunnen zich ziektekiemen verzamelen en zijn hiermee een grote infectiebron.

Op de verpakking van de spuit of het medicijn staat de houdbaarheidsdatum vermeld. Controleer dit voordat je de injectie geeft. Bepaalde medicijnen moeten in de koelkast bewaard worden, dit staat dan aangegeven op de verpakking.

Hoe vaak voer ik de handeling uit?

De arts heeft voorgeschreven hoe vaak je kind de injectie moet krijgen.

Op welk moment van de dag moet ik de handeling uitvoeren?

Als je kind één keer per dag een injectie moet krijgen, kan je zelf kiezen of je dat in de ochtend of in de avond wil doen. Als je kind twee keer per dag een injectie moet krijgen dan moet dit in de ochtend en in de avond gebeuren, zodat er voldoende tijd tussen de twee injecties zit.

Wat kan er mis gaan, waaraan kan ik dit zien en wat moet ik dan doen?

Nabloeden

Soms ontstaat er een druppeltje bloed na het terugtrekken van de naald uit de huidplooi. Er is dan een haarvaatje in de huid geraakt. Dit is niet erg, je kan de injectieplaats zachtjes afdrukken met een gaasje en eventueel een pleister plakken.

Huidirritatie

Roodheid, pijn en dikker worden van de huid kan ontstaan als er vaak op dezelfde plek wordt geïnjecteerd. Om dit te voorkomen is het aan te bevelen om de plaats van de injectie af te wisselen.

Blauwe plek

Als er een blauwe plek is ontstaan, ook wel hematoom genoemd, moet er op deze plek voorlopig niet geprikt worden. De blauwe plek moet eerst volledig opgelost zijn voordat je deze plek weer kan gebruiken om te injecteren.

Ik heb mezelf geprikt

Als je jezelf per ongeluk prikt met een naald waarmee je je kind hebt geprikt, is er geen gevaar op besmetting met ziektes. Alleen als je kind besmet is met de leverziekte Hepatitis B, is er een kleine kans dat je via de vuile naald besmet raakt. Het is dan verstandig om contact op te nemen met het ziekenhuis of de huisarts.

Verkeerde medicatie en/of hoeveelheid

Controleer altijd voordat je de injectie geeft of je de juiste medicatie hebt en of het in de juiste hoeveelheid is geleverd. Het kan gebeuren dat je er achter komt dat je niet het juiste medicijn hebt gekregen of dat de hoeveelheid die in de spuit zit niet klopt. Neem dan contact op met de apotheek of met de behandelend arts.

Het kan ook gebeuren dat je de injectie al hebt gegeven, en dat je er daarna achter komt dat niet het juiste medicijn in de spuit zat of dat de hoeveelheid niet klopt. Neem dan direct contact op met de behandelend arts.

Toediening in de spier of in een bloedvat

Het is belangrijk om de juiste lengte van de injectienaald te gebruiken, zodat toediening in de spier of in een bloedvat niet mogelijk is. Ook is het belangrijk om de juiste manier van toedienen te gebruiken, zoals omschreven in de uitvoering.

Harde schijven onder de huid

Het kan gebeuren dat er harde schijven onder de huid ontstaan door de injecties. Het is belangrijk om elke dag van plek te wisselen en niet opnieuw in deze harde schijven te prikken.

Hoe kan ik mijn kind helpen zich prettig te voelen tijdens de handeling?

Twee personen

Wanneer je de handeling met twee personen doet, kan de tweede persoon het kind ondersteunen of troosten. Bij sommige kinderen is het nodig dat zij vastgehouden worden. Het is per kind of leeftijd afhankelijk hoe je je kind het beste kan vasthouden. Je kan hierover advies krijgen tijdens de ziekenhuisopname.

Ruimte in huis

Kies een ruimte in huis waar de injectie wordt gegeven. Geef de injectie het liefst elke dag op deze plek in het huis. Dan weet je kind waar het aan toe is. Geef de injectie niet op een veilige plek, zoals het bed, kinderwagen of een speelplek.

Stem je tempo af

Als je te snel handelt kan dit onrust en stress veroorzaken, als het te langzaam gaat duurt de handeling onnodig lang. Kijk goed naar je kind en waar je kind behoefte aan heeft. Je kan eventueel een pauze inlassen.

Emla crème®

Emla crème ® is een crème die de huid verdooft. Deze crème kan gebruikt worden bij een subcutane injectie. De crème moet één uur van tevoren op de huid aangebracht en afgeplakt worden met de erbij geleverde pleister. Emla crème® is niet voor ieder kind geschikt. Sommige kinderen raken in paniek omdat het nog een uur duurt voordat de injectie gegeven wordt. Het is dan ook verstandig om samen met de verpleegkundige te bepalen of er Emla crème® gebruikt gaat worden bij je kind of niet.

Tips voor afleiding of ontspanning

Het is belangrijk om af te stemmen op de behoeften van je kind.

Sommige kinderen hebben controle nodig. In dat geval kunnen de volgende tips helpen:

- Laat je kind als dit mogelijk is kiezen waar hij/zij geprikt wil worden.
- Laat je kind meehelpen waar mogelijk.
- Laat je kind zelf kiezen of hij/zij mee wil kijken.

Voor andere kinderen werkt afleiding beter en kunnen de volgende tips helpen:

- Zoek lichamelijk contact, bijvoorbeeld door de hand vast te houden, met een vinger op de huid te tekenen, kriebelen, blazen op de huid.
- Doe een ademhalingsoefening: haal diep adem door de neus, tel tot drie en blaas dan weer uit door de mond.
- Bekijk samen een pop-up boek of prentenboek.
- Je kunt samen met je kind zingen, tellen, het alfabet op zeggen, muziek luisteren of een fantasieverhaal schrijven.

Hoe blijft mijn kind vertrouwen hebben in mij als ouder?

Benoemen

Vertel aan je kind wat er gaat gebeuren en wat je gaat doen. Dit geeft veiligheid en vergroot de voorspelbaarheid. Praten op een lage toon kan een kind gerust stellen en troost bieden.

Oogcontact en vriendelijke gezichtsuitdrukking

Probeer zoveel mogelijk een vriendelijke gezichtsuitdrukking te laten zien. Je kind heeft dit tijdens een moeilijk en spannend moment extra nodig.

Wie mag de injectie geven?

Volgens de wet is het geven van een subcutane injectie een risicovolle handeling die alleen uitgevoerd mag worden door iemand die hierin getraind is. Daarom krijg je hierover informatie via deze ouderinstructie en oefen je de handeling met de verpleegkundige. Je mag de subcutane injectie gaan geven als je jezelf zeker genoeg voelt om de subcutane injectie te geven en de verpleegkundige je deskundig genoeg vindt.

Het getekende certificaat is hiervoor het bewijs.

Praktische tips voor thuis

Naar opvang/school

Als het nodig is de subcutane injectie op de kinderopvang of op school te geven, moet je daarover goede afspraken maken. Het kan betekenen dat je zelf de subcutane injectie gaat geven, eventueel kan een wijkverpleegkundige worden ingeschakeld.

Hoe plan ik de handeling in het ritme van dag en week van het gezin?

De arts heeft je verteld hoeveel keer per dag of per week de subcutane injectie moet worden gegeven en op welke tijd. Het is belangrijk dit zo veel mogelijk op te nemen in het dagritme van jezelf en je kind.

Zorg ervoor dat er geen haast is, dat je de tijd kan nemen voor de handeling.

De handeling uitvoeren op meerdere locaties

De handeling kan op elke plaats worden uitgevoerd. Zorg er altijd voor dat alle spullen aanwezig zijn. Ook nu is het belangrijk dat je kind weet wat er gaat gebeuren. Probeer ook op deze andere locaties steeds eenzelfde ruimte voor de injectie te gebruiken. Dit vergroot het gevoel van voorspelbaarheid, vertrouwen en veiligheid.

Welke ruimte in het huis is geschikt om de handeling uit te voeren?

Zorg er in ieder geval voor dat er voldoende ruimte is om de injectie met twee personen te geven. Indien gewenst neemt één persoon je kind op schoot, de ander heeft dan nog voldoende ruimte om de injectie te geven. Er moet een stoel of bank beschikbaar zijn om op te zitten, zowel voor je kind als voor jezelf. Zoals al eerder genoemd is het aan te bevelen om de injectie elke dag op dezelfde plek in huis te geven. Dan weet je kind waar het aan toe is. Gebruik geen ruimten in huis die veilig zijn voor je kind, zoals het bed, de kinderwagen of een speelplek.

Waar in het huis bewaar ik veilig de spullen?

Bewaar de medicatie in de koelkast als dit op de verpakking staat vermeld.

Medicatie buiten de koelkast altijd op een droge en veilige plek bewaren.

Injectie vergeten, wat moet ik dan doen?

Dit is afhankelijk van welk medicijn je aan je kind moet geven. Overleg hierover met de verpleegkundige of arts.

Wie kan ik bellen als ik een vraag heb of ergens over twijfel?

Neem bij twijfels of vragen over de handeling altijd contact op met je arts, verpleegkundige of verpleegkundig specialist. Maak bij ontslag uit het ziekenhuis of op de polikliniek afspraken met wie en hoe je contact op kan nemen.